

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
Broj: 87 0 P 013059 17 Rev
Banjaluka, 04.7.2018. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u Banjaluci u vijeću sastavljenom od sudija: Darka Osmića, kao predsjednika vijeća, Biljane Tomić i Stake Gojković, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužiteljice S. A. iz B. V., koju zastupa punomoćnik M. J., advokat iz T., protiv tuženog D. B., iz Ž., koga zastupa punomoćnik F. M. advokat iz Ž., radi izvršenja ugovora, vrijednost predmeta spora 100.000,00 KM, odlučujući o reviziji tužiteljice izjavljenoj protiv presude Okružnog suda u Doboju broj: 87 0 P 013059 17 Gž 2 od 29.6.2017. godine, na sjednici održanoj dana 04.7.2018. godine, donio je

RJEŠENJE

Revizija se usvaja, ukidaju se obje nižestepene presude i predmet vraća prvostepenom sudu na ponovno suđenje.

Obrazloženje

Presudom Osnovnog suda u Tesliću broj: 87 0 P 013059 16 P 2 od 31.3.2017. godine odbijen je kao neosnovan zahtjev tužiteljice da se obaveže tuženi da izvrši obaveze preuzete ugovorom broj: ... od ... godine i o svom trošku kupi jedan jednosoban stan u T. I gradska zona površine 40 m³ i jedan poslovni prostor u T. I gradska zona, namjenjen za obavljanje poslova fizioterapeuta površine 25,00 m³.

Drugim stavom izreke pobijane presude odbijen je (kao alternativni) zahtjev tužiteljice da se utvrdi da se tuženi može osloboditi obaveze iz prethodnog stava ako na račun tužiteljice u roku od 30 dana od dana prijema presude izvrši uplatu iznosa od 100.000,00 KM, sa zakonskom zateznom kamatom od dana podnošenja tužbe pa do isplate, uz naknadu troškova parničnog postupka.

Obavezana je tužiteljica da tuženom naknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 5.106,25 KM.

Presudom Okružnog suda u Doboju broj: 87 0 P 013059 17 Gž 2 od 29.6.2017. godine, žalba tužiteljice je odbijena i prvostepena presuda potvrđena.

Blagovremenom revizijom tužiteljica pobija drugostepenu odluku zbog povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava. Predlaže da se revizija usvoji i osporena presuda preinači tako da se udovolji tužbenom zahtjevu u cjelini, ili da se obje nižestepene presude ukinu i predmet vrati drugom sudiji prvostepenog suda na ponovno suđenje.

U odgovoru na reviziju tuženi je osporio njene navode i predložio da se odbije kao neosnovana.

Revizija je osnovana.

Predmet spora u ovoj parnici je zahtjev tužiteljice da se obaveže tuženi da izvrši ugovorom preuzete obaveze kupovinom stana i poslovnog prostora u T., bliže određenih u izreci prvostepene presude, ili da se može osloboditi te obaveze ako na račun tužiteljice u određenom roku izvrši uplatu iznosa od 100.000,00 KM, sa zakonskom zateznom kamatom od dana podnošenja tužbe do isplate.

Tokom postupka pokazalo se nespornim da su parnične stranke bile u braku u kojem su stekli zajedničko dijete J. ., rođenu dana ... godine. Taj brak je razveden presudom Osnovnog suda u Tesliću broj: P-205/96 od 12.08.1996. godine, maloljetna kćerka je povjerena na čuvanje i odgoj majci (tužiteljici u ovoj parnici), a otac djeteta (ovdje tuženi) je obavezan da doprinosi njenom izdržavanju plaćanjem mjesečnog iznosa od 350,00 DM, na ruke majke i to počev od 01.09.1996. godine, pa nadalje. Kasnije je ta presuda, u pogledu povjeravanja djeteta na odgoj i čuvanje, izmjenjena presudom istog suda broj: 087-0-P-07-000 169 od 04.07.2007. godine, tako da je maloljetno dijete povjereno na brigu i vaspitanje ocu. Nije sporno da ovakva izmjenjena presuda nije izvršena, odnosno da je maloljetna kćerka samo sporadično, svega nekoliko puta boravila kod oca, ali nikad duže od dvije sedmice. Tužiteljica tvrdi da tuženi nije izvršavao svoju obavezu izdržavanja zajedničkog djeteta, a tuženi nije dokazao suprotno. Dana ... godine parnične stranke su zaključile ugovor, ovjeren kod suda pod brojem ..., u kojem je tužiteljica označena kao izdržavalac maloljetnog djeteta, a tuženi kao obveznik izdržavanja. Tim ugovorom (u relevantnom dijelu u kojem tužiteljica traži njegovo ispunjenje od tuženog) tuženi se, kao obveznik davanja doprinosa izdržavanju zajedničkog djeteta, maloljetne J. B., obavezao da će sve obaveze na ime odgoja i izdržavanja, koje nije izmirio po pravosnažnoj presudi Osnovnog suda u Tesliću broj: 205/96 od 12.08.1996. godine, izmiriti kupovinom stana, poslovnog prostora za potrebe školovanja i zapošljavanja kćerke J. B. (člana 1. ugovora) i da će tu obavezu realizovati do navršetka punoljetstva kćerke (član 2. ugovora). Nije sporno da tuženi nije ispunio ugovorom preuzete obaveze, pa je tužiteljica, dana 27.12.2012. godine ustala tužbom, sa zahtjevom da ga sud obaveže na ispunjenje tih obaveza.

Kod ovakvog stanja stvari, smatrajući da je ugovaranje ispunjenja obaveze izdržavanja na način kako su to ugovorile parnične stranke (iako se ovdje ne radi o plaćanju doprinosa za izdržavanje nego o načinu namirenja dospjelih a neplaćenih iznosa na ime izdržavanja koje tuženi nije isplatio po pravosnažnoj sudskoj odluci) protivno prinudnim propisima sadržanim u odredbama Porodičnog zakona ("Službeni glasnik Republike Srpske", br. 54/02, 41/08 i 63/14) što taj ugovor čini ništavim u smislu odredbe člana 103. Zakona o obligacionim odnosima ("Službeni list SFRJ", broj: 29/78, 39/85, 45/89 i 57/89, te "Službeni glasnik Republike Srpske", broj: 17/93, 3/96, 39/03 i 74/04 – u daljem tekstu: ZOO) – prvostepeni sud je odbio tužbeni zahtjev. Pored toga nalazi da su odredbe ugovora (kojem daje karakter ugovora u korist trećeg lica iz odredbe člana 147. ZOO, zbog čega prihvata aktivnu legitimaciju tužiteljice temeljenu na odredbi člana 149. stav 2. istog zakona) neodređene, slijedom čega da je neodređen i nerazumljiv i stavljeni zahtjev, pa i iz ovog razloga isti odbija (iako je iz ovih razloga mogao tražiti samo uređenje tužbe, pa ako do toga ne bi došlo, slijedilo bi njeno odbacivanje). Zahtjev kojim se traži isplata navedenog novčanog iznosa smatra alternativnim zahtjevom pa i njega odbija, jer takva obaveza ne proizlazi iz zaključenog ugovora niti je tužiteljica na drugi način dokazala njegovu osnovanost i visinu.

U žalbenom postupku drugostepeni sud odbija žalbu tužiteljice i potvrđuje prvostepenu presudu uz obrazloženje da parnične stranke nisu u predmetnom ugovoru naveli „o kojoj se to kvadraturi stana odnosno površini i lokaciji, odnosno zoni u kojoj bi se stan nalazio radi, kao ni o kojoj se površini i lokaciji poslovnog prostora radi“ pa da je zbog toga zahtjev nerazumljiv i neizvršiv zbog čega ga je prvostepeni sud s pravom odbio. Zatim je iznio istorijat vođenja

izvršnog postupka po zahtjevu zajedničke maloljetne kćerke, zasnovan na naprijed navedenoj presudi broj: P-205/96 od 12.08.1996. godine, kao izvršnoj ispravi, koji je okončan obustavom tog izvršnog postupka, bez jasnog zaključka od kakvog uticaja je ta okolnost na tok i ishod ove parnice. Pored toga je našao da je ovu parnicu mogla pokrenuti samo kćerka parničnih stranaka, a ne i tužiteljica, što podrazumjeva da ne prihvata zaključak prvostepenog suda da se radi o ugovoru u korist trećeg lica, ali ne daje ni bilo kakvu drugu kvalifikaciju ugovora koji su zaključile parnične stranke, na čijim odredbama se temelji tužbeni zahtjev. Na kraju zaključuje da tužiteljica nije navela u čije ime se traži ispunjenje obaveze od strane tuženog pa da je zahtjev i iz tog razloga neosnovan (iako ovaj nedostatak upućuje na nerazumljivost tužbe, što podrazumjeva drugačiju proceduru, a ne odbijanje tužbenog zahtjeva).

Tužbeni zahtjev je procesnopravni zahtjev za pružanje pravne zaštite određenog sadržaja, zasnovan na tvrdnji tužitelja da mu pripada ovlaštenje da traži ostvarenje određenih pravnih posljedica iz određenih činjenica. On mora biti tako postavljen da može predstavljati sadržaj valjane izvršne isprave. Budući da se tužbenim zahtjevom traži pružanje pravne zaštite određenog sadržaja, zahtjev mora biti konkretan i svestrano određen – u subjektivnom smislu (u pogledu stranaka) i u objektivnom smislu (u pogledu predmeta spora).

Imajući u vidu sadržaj tužbe i izjašnjenja parničnih stranaka, naročito tužene iz čijih navoda je ostalo nejasno u čiju korist traži nametanje obaveze tuženom da kupi stan i poslovni prostor (na koju neurednost je tuženi tokom postupka ukazivao, ali tužiteljica nije otklonila ovaj nedostatak, niti ju je sud pozvao da to uradi), te da uopšte nije odredila karakter zahteva kojim je tražila da se obaveže tuženi da na njen račun isplati određeni novčani iznos sa pripadajućom zateznom kamatom (ostalo je nejasno da li se radi o alternativnom ili eventualnom tužbenom zahtjevu, a po načinu na koji je postavljen, moglo bi se raditi i o facultas alternativivi o kojoj govori odredba člana 178. ZPP) – može se zaključiti da su nižestepeni sudovi odlučivali o nerazumljivim zahtjevima.

U takvom slučaju tužbu je, prije svega, saglasno odredbi člana 336. stav 1. Zakona o parničnom postupku ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj: 58/03, 85/03, 63/07, 49/09 i 61/13 – u daljem tekstu: ZPP), u vezi sa članom 334. stav 2. i člana 66. istog zakona, valjalo vratiti na uređenje, jer nije (kako je naprijed navedeno) bila razumljiva i nije sadržavala sve ono što je potrebno da bi se po njoj moglo postupati.

Kada nije tako postupio prvostepeni sud je povrijedio naprijed navedene odredbe ZPP, kao i drugostepeni sud koji tu povredu nije ni otklonio ni sankcionisao, slijedom čega je odlučeno kao u izreci na osnovu odredbe člana 249. stav 1, u vezi sa odredbom člana 456a. ZPP.

U ponovnom postupku, prvostepeni sud će, imajući u vidu razloge iz ovog rješenja, pozvati tužiteljicu da uredi tužbu tako što će jasno i nedvosmisleno odrediti svoje zahtjeve i usaglasiti ih sa činjeničnim navodima na kojima se temelje. Zatim će nižestepeni sudovi ocijeniti pravnu prirodu zaključenog ugovora, a saglasno tome i saglasno sadržaju tog ugovora, te utvrđenoj stvarnoj volji ugovarača, odrediće i prava i obaveze parničnih stranaka ili eventualno nekog trećeg lica.

Predsjednik vijeća
Darko Osmić

Za tačnost otpavka ovjerava
rukovodilac sudske pisarnice
Amila Podrašćić